

L'Ateneu Andorrà: un altre paradigma per la cultura nacional

1. Una definició diferent de la cultura

Entenem que amb l'entrada a l'època contemporània, la cultura és també un bé consumible i que, per tant, té un valor material (preu) i un valor simbòlic. D'aquest mateix tema ja en parlen exhaustivament Adorno i Horkheimer a la *Dialèctica de la il·lustració* i sobre els efectes que té l'art i la cultura en un context industrial. Però sortint de l'àmbit material en el qual es mouen aquests dos pensadors, caldria veure també els efectes que comporta des d'una perspectiva més propera a la fenomenologia com podria ser la del filòsof Heidegger. Segons ell, l'ésser humà es projecta en el medi en el qual es troba a través de la tècnica (cultura). Essent l'art una de les principals produccions, ja que en aquest s'hi manifesta l'essència de la capacitat creativa de l'ésser humà. A través d'aquests artefactes l'ésser humà expressa la seva pròpia condició de vida. Per tant, es manifesta l'Ésser del mateix ésser humà. Mitjançant el cultiu d'aquesta cultura es preserva i fomenta el millor de l'essència humana.

2. De la mercaderia a la realització artística de l'ésser

Malgrat, les possibles interpretacions per al desenvolupament descontrolat de la tecnologia, Heidegger aposta per un creixement qualitatiu, en lloc de quantitatiu. En aquest sentit el creixement de la cultura hauria d'apostar per la seva qualitat metafísica, conceptual, essencial, del mateix art i de la condició humana. En el cas de no ser així, la producció en massa de cultura porta a la saturació de l'oferta i a la banalització "sense contingut" d'allò representat. Per tant caldria un canvi de la concepció de cultura per no entendre-la com un entreteniment, sinó com una extensió de qui som com a individus. I per tant (i pecant una mica de clàssic) mostrar la profunditat de la nostra existència, una profunditat que difícilment es pot captar sota la pressió d'un calendari i unes dates d'entrega.

3. En la modernització la cultura no pot quedar enrere

Aterrant el pla ideal cap a la realitat, aquest canvi es pot propiciar centrant els esforços en la innovació. Certament la difusió i la internacionalització de la marca Andorra són importants, però tampoc podem pretendre que se'ns reconegui únicament pel patrimoni històric i artístic. En aquest sentit l'encaix d'Andorra amb la modernitat té aquest deure pendent: la innovació. Concretament em refereixo a equipaments d'anàlisi de la cultura contemporània com trobem a Catalunya: el MACBA o el CCCB. Sobretot aquest darrer compta amb el CCCB Lab, una secció del centre que es basa en la investigació de la cultura contemporània. De manera que les noves tendències, les noves idees, les noves narratives i discursos es poden articular i manifestar-se físicament en revistes, articles i publicacions. En aquests treballs impresos es difonen aquestes noves idees a un públic més ampli, fent que les idees penetrin en el teixit social i cultural. D'aquesta manera es podria reduir el decalatge temporal fins a la importació de noves idees d'arreu del món. Si volem apostar per una infraestructura de capitalitat (aeroport, heliport, vies de tren...) hem de començar a pensar que podem competir amb altres capitalitats. La cultura no pot quedar-se enrere en aquest aspecte.

4. La cultura és multiplicitat

Per tant, no podem caure en el positivisme que afirma que la millora tècnica ens portarà indubtablement a fer una cultura millor. Que incentivant una major inversió en els equipaments culturals farà que sorgeixi el Miquel Àngel andorrà. Ni tampoc podem esperar que mitjançant un procés dialèctic de negació de tendències arribem a un moviment cultural unitari que sigui vàlid per tothom. En aquest sentit penso en una clau més deleuziana, més rizomàtica. Cal entendre que la cultura en tant que múltiple es materialitza en diversos formats i per tant les noves idees generen una multiplicitat de noves formes. L'intent d'encapsular-les porta precisament a la domesticació, perdent així la seva innovació.

5. Un espai per a l'intercanvi d'idees

Celebro la cessió d'espais (e.g. espai La Peixera) i la difusió de nous artistes que es donen tant als escenaris, com en exposicions, sales de concerts o bars musicals; tant des dels sectors públics com privats. Però la innovació de la qual parlo requereix un espai per incubar idees pròpies o importar-ne de foranies. Entenc que la voluntat de la residència Faber és precisament el desenvolupament i intercanvi d'idees. Tanmateix, per tal de fer un canvi més transversal, extens i que susciti la participació activa de la població, es requereix un espai comú d'innovació basat en el mateix teixit associatiu i individual de les persones que participen, innoven i creen cultura. La

creació d'una entitat que disposi d'autonomia dels ens públics i privats, però que alhora en pugui col·laborar estretament. Em refereixo, en definitiva, a la creació d'un Ateneu Andorrà.

6. La cultura andorrana al món

En tant que entitat independent un Ateneu Andorrà permetria crear un espai de creatiu, de reunió, discussió, investigació i difusió de la mateixa cultura que es fa al país com de les darreres tendències a escala internacional. Partint des del teixit associatiu, aquest Ateneu permetria la independència creativa i per promoure nous artistes. Ja no només per promoure el seu art, sinó perquè altres artistes emergents podrien presentar les seves obres. Convertint l'Ateneu Andorrà, i per extensió, Andorra en un HUB cultural. La principal aposta per l'Ateneu es basa en la seva polivalència, mentre que llibreries o museus han d'oferir continguts relacionats en la seva especialització, l'Ateneu permet que l'espai sigui una àgora on tothom pugui dir la seva, aprendre, o discutir les idees i productes culturals que s'estan realitzant al país. El cèlebre arquitecte Lluís Domènech i Montaner va presidir l'Ateneu de Barcelona a finals del segle XIX i principis del XX, moment en què es comença a configurar el modernisme a Catalunya. De la mateixa manera, si Andorra pogués situar-se a l'avantguarda cultural, ja no només seria un punt de partida per al talent, sinó que es podria convertir en l'aparador de la creació cultural dels Pirineus.